

Velikosrpska ideologija u kontekstu evropske politike prema Bosni i Hercegovini¹

Barbarske metode i konzekvence primjena tih metoda u ljudskom djelovanju ne smiju biti prihvaćene kao osnov budući nastup novih generacija u vidu legaliziranih oblika političkog flivota i drflavnog ustroja na lokalnom i internacionalnom nivou. U cilju za-tite žrtve od barbarskih zločina i u cilju kafnjavanja zločina i zločinaca, djela zločina i zločinca treba tretirati iznad svega i neizostavno u domenu *prava*, dakle, u domenu sudske istine i sudske metoda.

Ne smije se dopustiti da žrtva bude obespravljena tako -to e *pravni* domen rje-avanja problema biti napu-ten, ili sabotiran, ili izigran u njegovoj primjeni, da bi potom bio preusmjeren, reduciran i marginaliziran na moralizatorske propovijedi, debate i osude, te religijska, akademska i novinarska nadmudrivanja, davanja humanitarne pomoći i žrtvi u vidu hrane, odjeće, lijekova i tomu slično ó a sve kao surogat, to jest objektivno veoma ograničeno, bolno nedostavno ostvarivanje *prava* koje žrtva ima u sklopu internacionalnog pravnog poretka.

U ovom slučaju, žrtva je punopravna članica Organizacije ujedinjenih nacija (OUN), tj. Republika Bosna i Hercegovina (RBiH) i njeni građani. Učinjena je činica na podvali žrtvi agresije, ratnih zločina i zločina genocida upravo stratežkim preusmjerenjem rje-avanja problema. Internacionalno-pravno jasno definirani i dokumentirani *zločin* prebaćen je iz domena *prava* u domene moraliziranja, javnih debata, humanitarnih djela i tomu slično. U međuvremenu, nesankcionirani od strane lokalnog (ustavnog) i internacionalnog pravnog poretka odigrali su se i događaji procesi koji imaju formu agresije i produženog genocida nad građanima RBiH, te dovođenja države članice OUN do konačnog, ireverzibilnog uništenja. U toj podvali u estvuju i oni domaći političari koji žrtvu predstavljaju riječima, ali ne i djelima. Sve to doprinosi uspjehu velikosrpske barbarske agresije na RBiH. Od tih grijehova prema žrtvi i internacionalnom pravnom poretku ó u koje na prvo mjesto spada odstranjivanje i sabotiranje pravnog metoda ó nisu amnestirani niti internacionalni faktori. Naprotiv! Stoga u ovom tekstu autor akcentira ishodište. *Pravno mišljenje* je polazni, osnovni element političkog djelovanja ili, drugim riječima, *pravo* je u Bosni i Hercegovini osnov politike u rje-avanju problema. Sa zločinima treba komunicirati preko sudova, a ne po šsvrati-tima pored drumova.

Uvod

U kratkom izvodu iz jedne presude ICTY za zločin u Višegradu stoji:

Po mišljenju pretresnog vijeća požari u Pionirskoj ulici i na Bikavcu najgori su primjeri nečovječnih postupaka jednog čovjeka prema drugom. U historiji ljudske nečovječnosti, koja je već isuviše duga, žalosna i ogavna, požari u Pionirskoj i na Bikavcu zauzimaju istaknuto mjesto. Na kraju dvadesetog vijeka, obilježenog ratom i krvoprolićem kolosalnih razmjera, ovi užasavajući događaji ističu se po gnusnosti spaljivanja, po očiglednom predumišljaju i proračunatosti koja ih definira, po tome kako su žrtve iz čiste bezdušnosti i surovosti sprovedene, zatvorene i zaključane u te dvije kuće da bi se našle potpuno bespomoćne u paklu koji je onda nastao, po stepenu boli i patnje koje su žrtve trpjele dok su žive gorile. U tom činu zatiranja svakog traga pojedinačnim žrtvama počiva nečuvena surovost koja itekako mora povećati težinu koja se pripisuje ovim zločinima.²

Ovo je jedan od mnoštva stravičnih primjera nastajanja entiteta Republika Srpska (RS) na tlu Republike Bosne i Hercegovine. Još postoji nada među žrtvama da će se preko institucije internacionalnog *prava* sankcionirati to djelo ljudske monstruočnosti i izopačenosti,

¹ Objavljeno u: Pregled, br. 3, Sarajevo 2009.

² Ovo je izvod iz presude za zločin nad Bošnjacima u Višegradu. Vidjeti: ŠSafetak presude u predmetu Tuffilac protiv Milana i Sredoja Lukića, 20. 7. 2009, Internacionalni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju (ICTY): Saopćenje za javnost (http://www.icty.org/x/cases/milan_lukic_sredoje_lukic/tjug/bsc/090720_sazetak_presude.pdf).

ima Republike Bosne i Hercegovine (RBiH). U ovome bosanskohercegovačkom pitanju kao političko-pravnom temelj entiteta RS i to se nikada i ni im ne može prikriti. Smatramo da bez drasti nog kr-enja internacionalnog prava i ustavno-pravnog poretka RBiH ne bi bilo mogu e instalirati entitet RS na tlu jedne punopravne lanice Ujedinjenih nacija. Za taj kriminalni poduhvat bile su potrebne doma e i strane snage! Bez precizne analize zla, bez zagledanja u diluvijalni atavizam, velikosrpsko obredno ubijanje firtava i u strukturu zlo ina kog mi-ljenja, o ito je, firtva e po eti da funkcioniра po fljama zlo inaca te nikada ne e shvatiti -ta joj se de-ava. Zato je neophodno misliti zlo i njegove rezultate! Jezgra zla na Balkanu nalazi se u *velikosrpskoj ideologiji* koja je postala unutarnja matrica srpskog odnosa prema drugima.³ U skladu s ovom matricom poku-ava se stvoriti monoetni ka drflava s etni ki homogenim supstratom u povijesno multietni koj sredini ó a to ne može bez zlo ina!

Diskurs koji je planski instaliran i ohrabrivan, postav-i šnormađ politi ke korektnosti u poslijeratnom bosanskohercegova kom dru-tvu, svjesno zaobilazi bitna pitanja o zlo inima, izvri-ocima, odgovornosti, pravima i su enjima ó sudskim istinama, a ciljano razvija pripovijesti relativiziranja, ravnomjernog raspore ivanja krivnje i apsurdnog kompromisa. Najmra nije u svemu tome jeste injenica da se u elaboracijama poslijeratne, dejtonske Bosne i Hercegovine ne potcrtava da je u njoj ostao flivjeti *rezultat planskog zlodjela ó entitet RS, projekt velikosrpskog ekspanzionizma i terorizma*. Tek e biti vidljivo u perspektivi kuda vodi ostvorena balkanska autoritarnost: otvorena neodgovornost, ismijavanje civilizacije, rasizam, primitivizam i velikosrpsko barbarstvo. Taj velikosrpski projekt i njegova genocidna tvorevina ponovo rasplamsavaju velikodrflavni zahtjev švi Srbi u jednoj drflaviđ -to proizvodi nova usijanja i opasnosti za politi ku praksu. S pravom S. P. Ramet primje uje šda sav nacionalizam, od po etka do kraja, nije ni-ta drugo nego jedan od oblika nelegitimne politikeđ⁴. Mi ak moramo poku-ati, kako to predlađe A. Badiou, da postavimo pitanje o nacionalistima (nacistima) i barbarima, odnosno pitati se -ta su *mislili* u svome atavisti kom agresivizmu velikosrpski barbari, pored toga -to znamo -ta su uradili.⁵ Zato je vafno *misliti* Srebrenicu i genocid koji je oko nje napravljen. Moramo, -tavi-e, misliti velikosrpski barbarizam da bi mu se mogli suprotstaviti i da bi ga porazili!

Dezavuiranje moralističko-humanitarne podvale

Dok je Bosna uni-tavana velikosrpskom agresijom 1992.ó1995. godine, nekoliko zemalja iz evropskog prostora, a prije svega Britanija, Francuska i Rusija, posebnu su pafnju posvetile anuliranju bilo kakve mogu nosti vojne intervencije internacionalne zajednice protiv agresorskih snaga Jugoslovenske armije i Karadffi evih etnika.⁶ Time je postalo vidljivo da

³ Zbog postojanja entiteta RS veliki broj Bo-njaka ne smije da se vrati u prijeratna mjesta flivljenja jer je *strah* ja i od ljubavi prema rodnom kraju. To je nesumnjiv rezultat instaliranja genocidne tvorevine na teritoriji polovine drflave Bosne i Hercegovine kojoj su oduzeli odre enje *republike* (oblik vlasti pored monarhije), a dali ga entitetu koji je rezultat povrede prava i me udrflavnih odnosa.

⁴ Sabrina Petra Ramet, *Balkanski Babilon. Raspad Jugoslavije od Titove smrti do Miloševićevog pada*, Alinea, Zagreb, 2005, str. 440.

⁵ Alain Badiou, *Stoljeće*, Antibarbarus, Zagreb, 2008, str. 9. Autor ak smatra da ne misliti ono -to su nacisti mislili spre ava tako er i mi-ljenje onoga -to su inili ó a, posljedni no, onemogu ava svaku realnu politiku spre avanja povratka tog zlo ina kog djelovanja koje se pokazalo u istrebljenju evropskih fiidova.

⁶ Carole Hodge, *Velika Britanija i Balkan*, Detecta, Zagreb, 2007, str. 96.

srpski reffim u Beogradu dok pravi Veliku Srbiju na
Republika Bosna i Hercegovina je od 22. maja 1992.
Organizacija Ujedinjenih nacija, 177. članica, te je na osnovu
Povelje OUN imala pravo da bude zaštićena ili da joj se omogući da to pravo ostvari kako bi
se suprotstavila velikosrpskom osvajajućem divljanju. Pritom, treba imati u vidu da su
velikosrpski osvajači ve 1992. godine bili vojno okupirali 70 od 109 predratnih općina u
RBiH. To su znali svi bitni faktori u internacionalnoj zajednici. Kao da su u nekom institutu
već bile nacrtane mape podjele na etničke teritorije, te je trebalo samo da ih se otkriju! Kao
da je otkrivena itoj agresiji velikosrpskog reffima trebalo dati neki drugi karakter!?

Britanska diplomatija je od sramne Londonske konferencije održane 26. i 27. augusta
1992. *bosanskohercegovačko pravno pitanje* vješto pretvorila u *bosanskohercegovačko
humanitarno* pitanje, odnosno u pitanje otvaranja koridora za slanje humanitarne pomoći i
firtvama o da Bosanci ne umiru gladni u enklavama u koje su ih stjerali naoružani barbari o pri
emu su najteže prole opkoljene enklave u Istočnoj Bosni. Sasvim je upravo B. Simms kada
kaže da je Londonska konferencija bila ista prevara i napuštanje principa internacionalnog
prava.⁷ Umjesto dotadašnjeg posrednika Carringtona,⁸ koji je pretrpio teške kritike zbog
neuspješne medijatorske uloge, britanski premijer John Major je imenovao novog
pregovarača, britanskog ministra vanjskih poslova Davida Owena o bez obzira na jasno
nezadovoljstvo drugih evropskih zemalja zbog činjenice to je šVelika Britanija gotovo
potpuno monopolizirala i rad (mirovne konferencije) i odabir ključnih aktera⁹. Sve vrijeme,
velikosrpski osvajači i su bez ikakvog ustezanja nastavljali svoje ratne planove i osvajanja na
tlu BiH, svjesni svakako da imaju diplomatsku amortizaciju njihovih zločina. U
međuvremenu, bosansko pitanje se premješta u fišnevu. Carole Hodge je ponudila saffetu
kritiku ocjenu ciljeva Londonske konferencije koji nam razotkrivaju *britanski diplomatski
egoizam*. Ona kaže:

(...) Londonska konferencija je poslušila kako bi se zamaglilo obrise odgovornosti internacionalne
zajednice za rješavanje sukoba, a istodobno se pokušalo nazirati i okvir za različite napetosti koje se tokom
cijelog rata javljati između pojedinih država, kao i unutar i između u internacionalnih institucija.¹⁰

Umjesto da internacionalna zajednica zaštiti svoju članicu od otvorene i razorne
agresije velikosrpskog reffima, državi BiH se nude pregovori kojima će upravljati Velika
Britanija i koja će uspješno zaustaviti zahtjeve SAD za vojnom intervencijom.¹¹ Od
Londonske konferencije najviše je profitirala Velika Britanija, a Miloševićevom reffimu je
ostavljeno više manevarskog prostora. Sve se navodno odigravalo pod kišobranom UN, a to je
znajalo da niko konkretno nije odgovoran i da je svako odgovoran, a glavnu riječ je pritom

⁷ Brendan Simms, *Najsramniji trenutak. Britanija i uništavanje Bosne*, Buybook, Helsinški odbor za ljudska
prava Srbije, Sarajevo, Beograd, 2003, str. 17.

⁸ U julu 1992. godine Carrington je na monstruošan način tvrdio da *mir* ne dođi u Bosnu ššve dok ne bude de
facto podjele. Time je ovaj bestidni govornik poticao bosansku Vladu da proda svoju zemlju za jalov i neizvjestan
mir, te ohrabrivao agresora da osvaja to više mofe državne teritorije Republike Bosne i Hercegovine.

⁹ Carole Hodge, *ibid.* str. 92.

¹⁰ Carole Hodge, *ibid.* str. 93

¹¹ Brendan Simms, *ibid.* str. 47. (Kada su ljudi koji su radili uz J. Bakera nastojali uiniti sve da se poduzme
intervencija, to bi znajalo da se krene u kampanju bombardiranja srpskih položaja po Bosni i Hercegovini,
protiv toga je ustala švrlo oštra linija iz britanske ambasade, koja je ciljala tačno na one ljude u State
Departmentu koji su to zagovarali. Dakle, britanski diplomati su ih pokušali utkati po svaku cijenu.)

Bosne i Hercegovine, preko uni-tavanja jedne drflave i
ni cilj ó ona je naime štvorila novu pregovara ku
ti glavnu ulogu. To joj ne bi po-lo za rukom da je Vlada
Bosne i Hercegovine odbila pregovarati¹². Drflava Bosna i Hercegovina je planski navu ena
na *pregovore*, umjesto da je traffila da se ne moñe pregovarati na na in kako to odgovara
agresoru, ve da se mora ispo-tovati internacionalno pravo napadnute lanice Ujedinjenih
nacija. No, Britanci su uspjeli prebaciti konferenciju u fienevu, a u Beogradu je tada-nji
predsjednik Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) Dobrica osi aplaudirao odluci o
uspostavljanju stalne mirovne konferencije i švelikodu-noñ predloñio demilitarizaciju Bosne i
Hercegovine. To zna i da je shvatio da nema vojne intervencije zapadnih zemalja i da
velikosrpska ratna ma-inerija moñe osvajati sve -to pofeli!

Britanski poduhvat, potpomognut francuskom diplomatskom aktivno-u¹³, da se
bosanskohercegova ko pitanje svede na *humanitarno* i na nekoliko *moralizatorskih* fraza, a
prema rije ima britanskog ministra odbrane Malcolma Rifkinda nije bilo toliko motivirano
brigom za humanitarne i vojne namjere koliko za *ciljeve* britanske vanjske politike, jer je
cijela ta ideja za-titne podr-ke humanitarnoj pomo i posluffila šza odrflavanje Velike
Britanije u prvim redovima svjetske diplomatije, ali i za otklanjanje sve glasnijih zahtjeva za
vojnomo intervencijom u pravom smislu te rije ió¹⁴. UNPROFOR je dobio zadatak da provodi
humanitarnu misiju, a velikosrpski barbari su ve okupirali sedamdeset gradova u RBiH,
pobili na hiljade gra ana i nastavili initi te i druge zlo ine. Niko nije potencirao pravo RBiH
da se brani ili obavezu UN da za-tite svoju punopravnu lanicu. Internacionalni cinizam bio je
na vrhuncu i povezan je s bosanskohercegova kom neodgovorno-u i pozicijom zate ene
firtve. Sve navedeno švelikiñ evropski intelektualci u svojim pisanijama umotavali su u
povijesne narative. A, u svojoj nesre i, RBiH je trebala odbranu od agresije i zlo ina kojima
su bili izloñeni njezini gra ani!

Britanski diplomata Robert Cooper, u knjizi *Slom država*, doti e se i opisuje ono
stanje iz kojeg su dijelovi internacionalne zapadne alijanse djelovali na Balkanu. Naravno, mi
se ne moramo sloñiti s tim stavovima, no sasvim je nuffno naknadno pro itati verzije o mo i.
Cooper kazuje:

Zapadna intervencija potaknuta je ponajvi-e radi za-tite pojedinca ó humanitarna intervencija je nastala
iz pravednih postmodernih motiva, ali se suo ila s Milo-evi evim ambicijama potpuno moderne nacionalisti ke
drflave. Prvi ve i sukob, onaj oko Bosne, naposljetku je rije-en manje-vi-e u skladu s receptom koji smo
prikazali za Prvi zaljevski rat: mje-avini ograni ene sile i pregovaranja, uz odre eni stupanj uspjeha.¹⁵

Uz ovo treba dodati da Cooper zanemaruje da je britanska diplomatija istrajno
onemogu avala bilo kakvu vojnu intervenciju zapadne alijanse s NATO snagama. Cooper,
tako er, zanemaruje da je RBiH imala pravo na odbranu i da joj je to pravo onemogu eno. To
je stvaranje *strateške prednosti* velikosrpskom reffimu iz Beograda, a koja je omogu eno

¹² Carole Hodge, *ibid.* str. 94.

¹³ Dolazak francuskog predsjednika F. Mitteranda u opkoljeno Sarajevo 1992. godine predstavlja vrhunac
be-a- a francuske politike prema RBiH. On je do-ao u drflavu koja je napadnuta od strane velikosrpskog
agresora kako bi tim politi kim trikom demonstrirao da je mogu e šflivjeti pod opsadomñ i da nije potrebna
vojna intervencija zapadnog vojnog saveza.

¹⁴ Carole Hodge, *ibid.* str. 97.

¹⁵ Robert Cooper, *Slom država. Poredak i kaos u 21. stoljeću*, Profil, Zageb, 2009, str. 77.

odstranjena svaka mogućnost vojne intervencije. Za to su manevarski prostor da osvoje –to vi–e teritorije, projekta su druge neposredno političke grupe koje su bile uglavnom nenaoružane i neosposobljene za odbranu, pa da onda za pregovaračkim stolom poništavaju i ucjenjuju bosansku Vladu. Na taj način bilo je moguće napraviti genocidni entitet u RS. Vjerovatno svjestan nepreciznosti u vezi s *intervencijom* koja nikada nije stigla za desetine hiljada ubijenih bosanskohercegovačkih građana, Cooper u nastavku kaže:

Tako je inicijalni odgovor Zapada na situaciju na Balkanu, u Somaliji ili Afganistanu bio mješovit –zanemarivanje, nevoljni mirovni nastojanja, pokušaj humanitarnog rješavanja simptoma, uz zanemarivanje opasne, mofida i zarazne bolesti.¹⁶

Nužno je pozvati se na jedan sasvim drugačiji pogled i razumijevanje naracije o događanjima u Bosni od Londonske konferencije 1992. godine. Naime, B. Simms ima sasvim suprotan stav o britanskoj politici i djelovanju u RBiH tokom velikosrpske agresije. Simms kazuje:

U jesen 1992. bilo je jasno da dogovornog rješenja nema na vidiku, ali i da rat neće završiti ranom srpskom pobjedom. To je prinudilo britansku vladu da preispita svoju prvobitnu strategiju. Budući da je od početka bilo vrlo isključivo slanje kopnenih trupa, rastuća humanitarna kriza dovela je do slanja znatnih britanskih snaga u Bosnu kao dio Zajedničkih snaga UN (UNPROFOR), sa zadaćom dostave i zaštite internacionalne humanitarne pomoći. Iako politička svrha slanja snaga nije bila izrečena, bila je sasvim prozirna: zahtjeve za političku pomoć bosanskoj vladi preduhitriti angažiranjem kopnene vojske isključivo u humanitarne svrhe...

Sve je to bio dio strategije da se sukob relativizira i depolitizira, te pretvori u isto humanitarni problem. Umjesto etničkog čišćenja i agresije, ključne riječi britanskih državnika i diplomata postale su štetni konflikt i šumanitarna pomoć. Po tome shvatanju Bosna je postala tek neugodno upadljiv, no u biti rutinski građanski rat i humanitarna kriza...¹⁷

Simms potpuno razumije logiku britanske političke i diplomatske aktivnosti u vezi sa RBiH. Dakle, kada je riječ o *humanitarnom problemu*, onda nije potrebna vojna intervencija, nije potrebno zaustavljanje velikosrpskog projekta na teritoriji RBiH, nije potrebno davanje podrške i potporanje prava bosanskohercegovačkoj Vladi da se brani kao članica UN. To je, dakle, bilo strateško uplitanje britanske politike u bosanskohercegovačku nesreću, ime se internacionalno pravo i pravo na samoodbranu zamjenjuju *humanitarnim konvojima* za izbjeglice u enklavama. Šumanitarizacija i stradanja Republike Bosne i Hercegovine pokazala se kao strategija šdepolitiziranja BiH, reduciranje državnice članice UN na okružno flarište i gubljenje političkog personaliteta, a njezini građani su reducirani od političkih subjekata koji imaju prava i slobode na biološku masu koju tek treba prehraniti kao da se radi o ribama u ribnjaku.

Ideju za stvaranje *zaštićenih zona* za Bošnjake (*safe areas for Muslim population in Bosnia*¹⁸) predstavio je u zimu 1992. godine Cornelio Sommaruga, tadašnji predsjednik Internacionalnog komiteta crvenog križa (ICRC) u Ženevi. Stvaranje takvih *protected zones* (*safe area, safe haven, secure zone*) po Bosni i Hercegovini najprije govori o namjeri određenih krugova iz internacionalne zajednice, a to je da se onemogući i valjana odbrana

¹⁶ Robert Cooper, *ibid.*, str. 84.

¹⁷ Brendan Simms, *ibid.*, str. 18.

¹⁸ Jan Willem Honig & Norbert Both, *Srebrenica. Record of a War Crime*, Penguin Books, New York, London, 1996, p. 99.

totalno *humanitarno* pitanje, tj. u katastrofu i tragediju.¹⁹ i vlada, predstavnika UN i velikih sila te mnogih li nosti u imali obavezu da ispo-tuju pravo drflave RBiH na odbranu i omogu e joj da to pravo provede. U taj plan uvu ena je bosanskohercegova ka Vlada i do-lo se do pregovara kog procesa u kojem je nametnuta genocidna tvorevina. U injena je velika podvala gra anima jedne drflave i institucijama internacionalne zajednice koja je rezultirala dejtonskim razbijanjem RBiH. Odgovornost je golema i direktno potkopava internacionalni pravni sistem i poredak, ne samo Ustav Republike BiH, nego i Povelju UN i Konvenciju o genocida UN. Kada Generalni sekretar Ujedinjenih nacija Kofi Annan podnosi izvje-taj o genocidu u Srebrenici, u novembru 1999. godine, on priznaje odgovornost UN, ali ponovo podvaljuje, jer pripovijeda o ciljevima velikosrpske agresije na RBiH i nepoduzimanju za-tite RBiH, umjesto da bude poni-ten i kafnjen velikosrpski poduhvat preko UN. On smatra, etiri godine poslije genocida u Srebrenice, da je trebalo špoduzeti vojno-politi ko rje-enjeo i spasiti RBiH od agresije. No, Annanov izvje-taj bio je djelimi no iskren ó on je priznao odgovornost UN za neispunjavanje svoje obaveze prema svojoj lanici. Ova iskrenost dezavuiru mnoge i pokazuje, naprimjer, Foreign Office i britansku vladu, kako spre avaju napore da se Bosni i Hercegovini pomogne vojno i kako nastoje prinuditi Vladu RBiH na nepravedan mir. Na kraju svoje ministarske funkcije Douglas Hurd je naru io izradu internog izvje-taja o upravljanju bosanskim slu ajem, kao strogo povjerljiv materijal, da se ne bi vidjelo prljavo uplitanje u destrukciju RBiH i podlo spre avanje da se vojno sudjeluje u pomo i jednoj napadnutoj lanici UN.²⁰ Time se, zapravo, pripremalo prisiljavanje bosanskohercegova ke Vlade da pristane na nepravedan mir i da prihvati nelegalnu genocidnu tvorevinu na tlu drflave RBiH. Simms podsje a na izjavu jednog komentatora koji tvrdi da e rije Bosna biti uklesana na Hurdovoj nadgrobnoj plo i! Zato u svim godinama poslije dejtonskog sumraka internacionalnog prava slijedi niz problema s kojima se suo ava drflava Bosna i Hercegovina.

Dejtonski ugovor zaustavio je Armiju RBiH u oslobodila kom pohodu protiv velikosrpskog reffima i genocidne tvorevine na tlu RBiH. Dejtonsko-pari-kin sporazumom *instalirana* je agresijom napravljena podjela Bosne i Hercegovine na tri etni ke teritorije.²¹ Uzroci i rezultati velikosrpskog *barbarstva* u RBiH nikoga nisu previ-e interesirali.²² ini se, poslije svega, da su bili ura unati od po etka ratova na tlu biv-e Jugoslavije. U sjeni opsade Sarajeva, primjerice, koja je sluffila da se bosanskohercegova ka Vlada natjera na kompromis prema fleljama agresora i pobunjenika iredentista, dogodio se stravi ni genocid u Isto noj

¹⁹ U ovoj *safe zone* ó rezervat pod skrbi, kao -to su rezervati u prirodi nad kojima skrbni-tvo imaju razne sluffbe oko prehrane, rasploda i odstrela flivotinja ó u RBiH snage UN skrbe za biolo-ke jedinke etni ke grupe -to predstavlja najdrasti niji primjer reduciranja gra ana RBiH na primarno-biolo-ki element, tj. drasti no isklju enje iz politiki ke sfere u šflivotinjsko carstvoo s one strane dobra i zla.

²⁰ Brendan Simms, *ibid.* str. 1.

²¹ Brendan Simms, *ibid.* viii

²² Svakako je sadrfajna i vrijedna knjiga koju je uredila i priredila Sonja Biserko. U njoj se mogu na i brojni podaci o stravi nom planu razaranja Bosne od strane velikosrpskih barbara, te o cinizmu internacionalne zajednice koja je od po etka agresije na RBiH posjedovala relevantne informacije koje su ukazivale na genocid nad bo-nja kim narodom. Dakle, vojna agresija na BiH prethodno je bila pripremljena, a to dolazi iz podru ja *mišljenja*. Svako ru-enje gradova, bombardiranje civila, ubijanje flena i djece unaprijed je smi-ljeno i ostvareno na terenu, tako da barbarizam i zlo nisu bez logike i ljudske misli. Vidjeti: *Bosna i Hercegovina – jezgro velikosrpskog projekta*, Helsin-ki odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2006.

...a do 1992.²³ Zato se danas *izdaju* ključne nakane
...tatora koji, kada se govori o dejtonskoj konstrukciji BiH,
...a zemlja, *nestabilno* društvo, *nefunkcionalna* država bez
građanskog učešća u tokovima konstitucije demokratskog sistema, etnopolis i tome slično. Da
je BiH gotovo pa šumomogla država! Treba li se s nametnutim zlom i nepravdom definitivno
pomiriti?! Ti autori stalno se bore s avetima, s posljedicama, dok tijelo velikosrpske osvajačke
ideologije ostaje netaknuto, prikriveno i nekafnjeno. Međutim, treba naglasiti, niko od brojnih
dubokobrižnika ne potencira mišljenje o tome da je na tlu RBiH poslije rata *ostalo* djelo zločina
pod imenom RS, da ono postoji kao rezultat zločina nad Bošnjacima i Hrvatima i da je to
svjedočanstvo zla o kojem moramo misliti. Za mnoge šnepristrasne tumače i eksperte nema
ništa neobičnog u genocidnoj tvorevini!!! Kao da je to uobičajeno, kao da je genocidna
tvorevina opravdan i tipičan način provođenja i ostvarivanja političkih ideja. Zašto bi bila
pitanja o *legalitetu* i odgovornosti za zločine? Kao da je etnonacionalistički barbarizam
legalna politika!²⁴ Oni čak i ne pominju *kako* je došlo do opodijeljenog društva (M.
Kasapović) i šumomogle države (N. Kecmanović); oni, pak, dubokobrižni i bijedno likuju,
nesvjesni vlastite antihumanističke mizernosti, i nastavljaju *diskurs rastakanja*
bosanskohercegovačke supstance, kao nastavak velikodržavnog ekspanzionizma koji je
apsolutno *nelegalan*. Niko od njih ne precizira stav da je postojanje entiteta RS, kao i
različitog entiteta Federacija BiH, izraz ilegalno nametnutog stanja Republici Bosni i
Hercegovini i uzrok neuspjeha instaliranja liberalne demokratije, jedinstvenog ekonomskog
prostora, etni ko-konfesionalne saradnje, te da je dejtonska podjela zemlje osnovna kočnica
njegovog razvoja. To je danas znano i očit, ali čini se da se čuti ili se traže dogovori, pregovori,
kompromisi! O čemu?

Poslije sve nesreće u RBiH na djelu su i dalje dva antibosanskohercegovačka modela
interpretacije bosanskohercegovačkog bića. Prema *prvom* modelu ó u Bosni i Hercegovini
vladala je višestoljetna mrfnja među narodima. Ovome su bliski oni glasovi u kojima se čuje
konsocijacijsko kasapljenje povijesti i negiranje određenih historijskih tokova. Prema *drugom*
modelu ó u Bosni i Hercegovini bio je građanski rat a ne agresija na RBiH. Ovo je
velikosrpska verzija rata kojom se Srbija čuva od odgovornosti. Oba ova modela imaju
zadatak da negiraju i poharaju bosanskohercegovačku specifičnost, *bosansku paradigmatu*, i
relativiziraju zločine na tlu RBiH od strane velikosrpskih snaga. Uz ovo je i-ta politika
nemo i IC (Internacionalne zajednice), tj. ona podla politika prepuštanja Bosne u ruke
neprijatelja kroz opću neodgovornost, ravnodušnost i lijenost prema stradanju nevinih ljudi.
Negiranjem određenih historijskih i pravnih činjenica ili njihovom prekompozicijom i
reinterpretacijom, bez ikakve valjane argumentacije, ne prihvata se RBiH i poriče se njena
povijest, kulturna specifičnost i status punopravne članice UN ó status svjetski priznate
države. Ona se pojavljuje samo kao švjetak tvorevina koja nikada nije bila država.
Najopakije rečeno, nikada nije postojalo Bosansko kraljevstvo, ili poseban položaj Bosne

²³ Sonja Biserko, šRazaranje Bosne, u: *Bosna i Hercegovina – jezgro velikosrpskog projekta*, uredila i priredila
Sonja Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2006, str. 9.

²⁴ Kada se postavi pitanje *legalnosti* u BiH nužno se dovode u pitanje sve njezine etnonacionalističke institucije,
uključujući i tu i entitet RS, jer ne mogu izdržati test legalnosti, po evički od Ustava, Anex IV, pa nadalje. Zato je
internacionalna zajednica na velikoj muči jer izbjegavanje suočavanja s upitnim i nelegalnim ustavno-pravnim
poretkom BiH samo umnožava probleme. Naravno, najviše na račun građana BiH koji su zato čenici *nelegalnog* i
netipičnog ustroja države.

nije bila *corpus separatum* unutar Austro-Ugarske
inica (*republika*) unutar SFR Jugoslavije. Sve te laffi i
s ciljem omalovaflavanja internacionalnog priznanja
drflave RBiH iz maja 1992. godine.²⁵

Bez *pojma* o tome –ta se desilo u Bosni ó odnosno bez *misli* koja reflektira i pokazuje da zna o kojoj je podvali, prevari i zlodjelu rije ó sve moralizatorske naracije, humanitarni refleksi, diplomatske igre iza kulisa internacionalne zajednice i religijske predrasude, sluffe da se sav uflas uni–tavanja RBiH sakrije. A prikriti uflasno stradanje Bosne zna i ó uni–titi je. Svode i Bosnu na moralno, humanitarno, plemensko ili religijsko pitanje, Republika Bosna i Hercegovina se izbacuje iz domena internacionalnog prava! Ona zapada u veliku opasnost da se ukine putem tzv. Dejtonskog *procesa* koji se sastoji u postepenom ó sa stanovi–ta Povelje UN i njoj pridruflenog Internacionalnog prava nedozvoljenom, nelegalnom, a time i *protupravnom* domenu ó šdobrovoljnomō i šdogovornomō legaliziranju tvorevine zacrtane u Aneksu IV Dejtonskog ugovora. Ta dejtonska BiH je tek *privremena*, labilna *unija* dvije šdrflaveō, Republike Srpske i Federacije BiH. U skladu s tim RS je na putu svoje legalizacije na na in da je šdogovornoō (*švansudski*“) priznaju predstavnici njene flrtve, lideri-pregovara i stranaka. Uz stabilnu, unitaristi ku i potpuno etni ki, religijski i ideolo–ki formatiranu velikosrpsku RS, imamo i nestabilnu Federaciju BiH sa injenu od 10 mini-drflava, kantona. Dakle, Bosna i Hercegovina ne treba saffaljenje i laflno milosr e, milostinju i konzerve ó ona zahtijeva od civilizacije da se ispo–tuje *njezino pravo* kao lanice Ujedinjenih nacija.

Barbarstvo, pre(go)-varanje i izigravanje prava

Specijalni rat protiv Bosne i Hercegovine po eo je krajem 70-ih godina dvadesetog stolje a, za vrijeme SFRJ, kada je Srbija po ela pokazivati jasne znakove da fleli oboriti Ustav iz 1974. godine koji joj nije dozvoljavao da ostvari poziciju hegemonu unutar federalne drflave, kao da je Jugoslavija bila isklju ivo srpska. Iz tog vremena posebno su indikativni tekstovi koji su objavljevani u NIN-u. Specijalni rat protiv Republike BiH vo en je, tako er, i 1992. godine. Tada je za eta pri a o švijetnamizacijiō RBiH, proizvodio se strah. Bojazan od ne ega takvog izraflavao je ameri ki general Colin Powell, na elnik General–taba ameri ke vojske. Bauk švijetnamizacijeō skrivao je i ciljano zatomljivao jednu prostu injenicu: Republici BiH kao lanici UN nisu trebale internacionalne trupe, nego samo pravo da se *sama* brani svojom vojskom od agresora ó *ona to pravo nije dobila od internacionalne zajednice*. Velika Britanija i Francuska podrflavale su embargo na uvoz oruffja za odbranu i odbijale vojnu intervenciju, te su na taj na in napravile nenadoknadivu –tetu drflavi RBiH. Bosanska Vlada je o ekivala da e internacionalna zajednica djelovati i vojno za–titi svoju lanicu od o igledne agresije, no ona je uletjela u klopku Londonske konferencije. Zatim je u fienevi D. Owen nastavio sramotni duh Londonske konferencije na kojoj su agresor i flrtva izjedna eni, tj. stavljeni su u isti pravni status, jedna internacionalno priznata drflava te lanica UN i jedna teroristi ka iredenta koja vodi rat protiv drflave RBiH. Na Londonskoj konferenciji

²⁵ SFR Jugoslavija ve je prestala postojati u vrijeme kada je Bosna i Hercegovina proglasila svoju nezavisnot i kada je priznavana od EZ u aprilu 1992. a od UN u maju. Srbija je –tavi–e od 1991. godine bila samostalna drflava.

...tve ili napadnute strane stavi u istu ravan sa agresorom, ... strane u sukobu ili šdvije zara ene straneō u sukobu. ...lost, takvo podmuklo odre enje doga anja na terenu u ratno polje postavlja i bosanskohercegova ke Hrvate, te se govori o štri zara ene straneō. Na taj na in Owen i Vance odvođe RBiH u opasnu *zonu pregovaranja*.²⁶ Kroz šmirovno posredovanje D. Owena u fnevskim pregovorima uveden je koncept štri zara ene straneō i put ka etni koj teritorijalizaciji drflavnog prostora RBiH.²⁷ To je zna ilo da je legalna bosanska Vlada koja se branila od velikosrpske agresije izjedna ena sa agresorima, odnosno ona je postala samo šjedna stranaō u sukobu za *nepristrasne* o i britanskih posrednika u pregovorima. Otada je RBiH u velikom i te-kom -kripcu. Mnogi smatraju da su Vance ó Owenove mape direktno inspirirale zlo ine HVO nad Bo-njacima i sukobe sa Armijom RBiH. Warren Christopher poslao je predsjedniku Izetbegovi u 19. augusta 1993. godine pismo u kojem mu *preporučuje* da prihvati Milo-evi ev i Tu manov plan o podjeli RBiH. To su podrflali Owen i Stoltenberg.

Dejtonsko-pari-ki sporazum je, s jedne strane, zaustavio genocid, progone i patnje gra ana Republike Bosne i Hercegovine, kao i daljnje razaranje drflave i dru-tva,²⁸ u emu velika zasluga pripada SAD na ijem je elu bio predsjednik William J. Clinton. S druge strane, sporazum je zaustavio *oslobađanje* Republike Bosne i Hercegovine od velikosrpskog agresora, omogu io zadrflavanje *status quo* postignutog u ratu, jer nije doveo do pravde i instalirao je djelo genocida na tlu internacionalno priznate drflave. Dejtonsko-pari-kim sporazumom sprije eno je definitivno osloba anje RBiH od strane Armije RBiH i HVO. To je njegova paradoksalna dvosmislenost koju koristi velikosrpska propaganda i njeni politi ki predstavnici. Tmavi-e, njime su agresori nagra eni, ime su prekr-ena sva moralna, ljudska i internacionalna pravna na ela u novijoj povijesti. šUni-tenaō je Republika Bosna i Hercegovina i na njenim temeljima konstruirana zlo ina ka tvorevina, šentitet RSō, koja je djelo barbarskog razaranja i atavisti kog ubijanja. Iz ovog za etka nepravde i manipulacije proisti e sva poslijeratna izopa enost, nemoral, sumrak ljudskosti, internacionalna šnaivnostō, cinizam velikosrpskih politi ara, kriminal, dehumanizacija ljudskih odnosa, etni ko distanciranje i mrflnja. Dakle, more stra-nih problema za krhku demokratiju koju nefunkcionalno dejtonsko rje-enje dovodi do niza te-ko a.

Postojanje monoetni kog entiteta RS na teritoriji drflave Bosne i Hercegovine, koja je internacionalno priznata pod imenom Republika Bosna i Hercegovina 1992. godine, rezultat je *rata za teritorije*, povijesno-politi ke igre velikih sila ó Rusije, Britanije i Francuske ó te cinizma svjetskih institucija. Dejtonsko-pari-kim sporazumom 1995. godine, Republika Bosna i Hercegovina silom je i protivpravno *podijeljena* na dva entiteta: jedan je sastavljen od deset kantona koji su gotovo pa drflavice, -to je totalno decentraliziralo taj dio drflave i dovelo

²⁶ ak, ako rat šmalo dufeō potraje moglo bi ga se okarakterizirati kao šcivil warō i onda bi se jasno unutar RBiH moglo govoriti o štri zara ene straneō, a pritom e uloga Srbije i Hrvatske postepeno da se izgube iz vida i ima emo pripremu za trojnu diobu BiH.

²⁷ Kada se politi ko-pravni subjektivitet drflave rasto i kroz šhumanitarizacijuō na svoje špodjediniceō ó etni ke grupe ó šlogi anō slijed jeste poku-aj trojnog komponovanja šnove drflaveō iz štri zara ene straneō s obzirom da je zbog stabilnosti regiona bitno o uvati teritorijalni integritet. Zato je dejtonska BiH drflava s teritorijalnim integritetom i s gotovo nepostojim subjektivitetom.

²⁸ Danas s prvom mošfemo pitati da li je Dejtonsko-pari-ki sporazum uistinu sprije io daljnje razaranje drflave i dru-tva?! Mošda u vojnom smislu da, ali politi ki i velikosrpski mi-ljeno ne.

nanji dio drflave, s jednom vladom, predsjednikom, m vla– u u kojoj potpuno dominiraju srpski politi ari, a line hiljada Bo–njaka i Hrvata. Time je šuvaflenaō sila i ratni u inci na tlu lanice UN.²⁹ Stoga treba re i jasno da se entitet RS na tlu drflave Bosne i Hercegovine pojavljuje kao *rezultat* ratova koje je vodila organizirana velikosrpska politi ka i vojna struktura na elu sa predsjednikom S. Milo–evi em i njegovima satelitima u Hrvatskoj i Bosni. Srbija je na tlu Republike Bosne i Hercegovine napravila monoetni ki entitet RS i to jo–nije sankcionirano od strane internacionalne zajednice, jer Bo–njaci i Hrvati nisu u stanju da to urade sami. Ime entiteta RS o ita je nakana o pro–irenju Srbije na teritoriju drflave BiH, –to svjedo e brojni tajni i javni dogovori i procesi, npr. privatizacija telekoma u Banjaluci od strane Srbije i poslovi u energetskom sektoru. U Beogradu mnogi zagrifleni nacionalisti smatraju da je entitet RS šsrpski plijenō iz nekoliko bezuspje–nih osvaja kih ratova, stravi nih ne samo po druge balkanske narode nego i po sam srpski narod.³⁰ Dejtonsko–pari–ki projekt se pokazuje, *summa summarum*, kao kula babilonska jer nije sankcionirao velikosrpski osvaja ki projekt. No, to mu nije ni bio cilj! On je, s unutarnjom projektom gre–kom etnoklerikalnog separiranja na kojem je zasnovan, tek otvorio opasne provalije egzistencije drflave BiH. Svaka politi ka opcija zasnovana na ideji *građanstva*, u okviru dejtonskog projekta, ignorirana je, te ne mofle biti provedena niti se preferira u kolektivisti kom rje–avanju politi kih pitanja.

Entitet RS nije nastao slu ajno ili *ex nihilo*. Tmavi–e, nastao je ratnim pohodom velikosrpske politike na BiH. Jugoslavenska armija s policijskim strukturama Srbije i Crne Gore, kao temeljna oruflana velikosrpska sila, bili su njezini izvr–ioci. Entitet je rezultat zlo ina genocida nad Bo–njacima u isto noj Bosni, od Trebinja do Bijeljine i Bosanske Ra e, a ne samo u Srebrenici, potom u Krajini, dolinom Sane, u Prijedoru i Banjaluci, te progona nesrpskog stanovni–tva s teritorije koja je osvojena ratom. Ostaviti RS da postoji na tlu BiH zna ilo bi priznati genocid kao legalno sredstvo ostvarenja politi kih ciljeva i monstruoznih ideologija. Entitet RS je stravi ni šproizvodō i sramota dana–njeg ovje anstva i njegovog internacionalnog poretka. Zato je bosansko pitanje, zapravo, *pravno pitanje* par excellence! Genocidna tvorevina je projekcija velikosrpske elite i reflima u Srbiji te rezultat agresije tog reflima ó JNA koja se preobrazila u srpsku vojsku. U isto noj Bosni, prema popisu stanovni–tva iz 1991. godine, Bo–njaci su bili ve ina do 1992. kada su ih velikosrpski osvaja i pobili i protjerali. Otada se gradovi u Podrinju smatraju šsrpskimō i to je smisao velikosrpskog rata za teritorije RBiH. To je cilj velikosrpske barbarske destrukcije i politike u 19. i 20. stolje e na podru lju Balkana. Poubijati nenaoruflane stanovnike jednog podru ja, zvjerski se iflivljavati nad nemo nima, silovati, plja kati i paliti, a onda od toga napraviti šjuna kiō mit te proglasiti sve švekovnomō srpskom zemljom. Stra–na škulturnaō matrica poput one iz 19. i 20. stolje a koja ra una da e danas polu iti uspjeh i na podru ju drflave BiH.

uvari entiteta RS upozoravaju da postoji neupitan teritorij koji pripada entitetu koji, zapravo, vi–e funkcionira kao opasna nedemokratska paradrflava na tlu drflave BiH. U tu svrhu podme u *Platforme*, te prave *Upozorenja*, *Predstavke* i *Zaključke*. Dejtonsko–pari–ki

²⁹ Gra ani BiH nikada nisu priznali rezultate velikosrpskog osvajanja podru ja RBiH, bez obzira –to je i pored njihove volje instaliran entitet RS i podmetnut Ustav, Aneks IV, u mirovnom sporazumu.

³⁰ Kada Beograd definitivno napusti velikosrpsku ideologiju, otvori e se nove perspektive egzistencije za narode u ovome dijelu Evrope.

ih prava ili, drugim rije ima, nije okon ao velikosrpski drflavotvorni entiteti niti štrajna kategorija o kako nam to tvorevine, nego je djelo besramnog zlo ina nad bosanskohercegova kim gra anima bo-nja kog i hrvatskog etni kog odre enja. To se ne mo e sakriti, te stoga ovaj entitet mo e biti samo štrajna genocidna kategorija o.³¹ Aktualni š uvari (zlo)djela R. Karadfi a o sprovode istu politiku šutemeljitelja o. Njeno po elo u zlodjelu se nikada i ni im ne e mo i prikriti o ona nema ljudski, moralni i povijesno-kulturni osnov i legalitet svoga postojanja. Ona je rezultat u injenog zla! Stoga je RS teret na le ima srpskog naroda koji ga prikazuje s mrakom zlo ina nad drugima. To, mo e da, sada-nja generacija š uvara o i š nastavlja a o genocidnog projekta ne vidi, ali ra uni povijesti uvijek stifu neumoljivo. Valja jasno re i da negacija RS nije negacija srpskog naroda, nego je zagovor i po-tivanje internacionalnog prava. Negacija entiteta RS je, stoga, *poštivanje* Povelje UN, internacionalnog prava, a posebno Konvencije o genocidu i Presude ICJ od 26. februara 2007. godine. Presudom o genocidu u Srebrenici jasno je re eno -ta je entitet RS. A bosanskohercegova ki politi ari trebaju tra iti od internacionalnih institucija da se Presuda ispo-tuje.

U dejtonskom Ustavu, Aneks IV, institucionalizirana je kao vrhovni zakon, *nepravda i nejednakost* na mnogo na ina, pa i tim -to je u njemu ostavljeno sramno ime zlo ina ke tvorevine nastale tokom agresije 1992. o 1995. Stoga, bolje je re i da se radi o opasnoj ilegalnoj podvali Ustava, a ne o Ustavu jedne internacionalno priznate drflave. Iz njega se ne vidi kakav je oblik vlasti u drflavi Bosni i Hercegovini, a jedan njezin entitet je *republika*?! Tako er, nikada ne treba zaboraviti da je vojnom silom velikosrpskih osvaja a šru-ena o *Republika* Bosna i Hercegovina i njezin Ustav. To šru-enje o je Dejtonsko-pari-kim sporazumom samo *potvrđeno*. Na tom je u Daytonu prethodno radila skupina tzv. *internationalnih posrednika* koji nisu krili svoje etnocentri ke i imperijalno-eurocentri ke predrasude prema Bo-njacima i islamu. Oni su uz bosanskohercegova ku stranu u pregovorima, koja je prihvatila takvu narav pregovaranja, odgovorni -to su RBiH izveli iz okvira internacionalnog prava u opasno podru je *pogađanja, dogovaranja i političkog kockanja* s drflavno- u. U sam sistem drflave BiH tako je instalirano naru-avaju e sredstvo destabilizacije i nereda o genocidni entitet kao rezultat velikosrpskog zlo ina.

Jasno je da drflavu BiH treba nufno transformirati u ne-to civilizirano, s ljudskim licem, uobi ajeno, antifa-isti ko i demokratsko. Na njenom tlu je metastaza zla ostala da funkcionira. Entitet RS nije šostatak ostataka srpske etni ke teritorije o, kako to iz tmine zla ponavlja M. Ekme i , a nije ni šsrpska drflava zapadno od Drine o. Ona je biljeg sramote za srpski narod. Bosna vapi za pravdom i redom. U slu aju Bosne treba *ispoštovati* pravo o ne trebaju ispraznosti o moralu, humanitarna pri a i saflaljenje, emocije i povici fanatika, klerikalni i rigidni fundamentalisti, etni ki lideri i OHR te Visoki predstavnik kao uvar

³¹ *Platforma za neupitnost i cjelovitost RS* (2009) pripremna je politi ka igra za daljnje pregovore o ustavnim pitanjima, a da bi se zanemarilo pitanje o njenom zlo ina kom, genocidnom instaliranju na tlu RBiH, tj. o njenom ishodi-tu u zlodjelu i antidrflavnom djelovanju. Osnov cjelokupne postratne velikosrpske strategije zasnovan je na stavu da treba špregovarati o svemu o, a to zna i šni-ta nije istina dok se politi ki ne dogovorimo o. Zato se po elo dogovarati i o opstanku drflave BiH kao da je rije o srpskoj palanci, a ne o internacionalno priznatoj drflavi.

...tije³² i sli njih podvala. Bosni i Hercegovini trebaju jake
o kojoj govori Ciceron. ...as je da se prestane dijeliti
...itoriju-divljinu. Drflava BiH je postala zato enik entiteta
RS koji je kontinuiranom opstrukcijom i etnonacionalisti kom politikom doveo do krize u
funkcioniranju cjelokupnog sistema vlasti, te time zako io svaki mogu i napredak drflave i
njenih institucija. Gra ani su obespravljani u kolektivisti kom sistemu predstavljanja, u
mehanizmu stada bez odgovornosti, gdje se mogu initi zlodjela i bjeflati od pravde. Ne
po-tuje se volju gra ana koja je iskazana na Referendumu 1. marta 1992. godine ó to se
ignoriše umjesto da se *poštuje*. Protiv toga su se digli velikosrpski barbari jer oni nikada nisu
priznavali da je Bosna i Hercegovina drflava. Gra anin je potla en ó tu su *lideri* koji šu ime
narodađ donose odluke uvijek gledaju i jednim okom vlastitu dobit. Tako se demokratija
preobra a u samovolju lidera, konsocijacijsku vladavinu kartela elita.

„Slijeganje tla“, genocid i zatočnici velikosrpskog barbarizma

Velikosrpska isklju ivost, diskurs *svetosavskog izolacionizma* o kojem govori R. Konstantinovi u *Filosofiji palanke*, danas je navu ena kao luda ka ko-ulja ne samo za srpski narod na Balkanu ve i za njegove prve kom-ije. Dakle, neovisno o tome koje monstroznosti velikosrpski diskurs priprema Bosni u budu nosti ó Bosna je bila i osta e paradigma evropske pluralne svijesti, anticipacija zajednice evropskih naroda koji su izabrali antifa-izam, mir i civilizaciju.³³ Ujedinjena Evropa afirmira povijesnu su-tinu bosanskosti, bosanskog kulturnog bi a koje je povijesno konstruirano kao pluralisti ko.

Od 19. stolje a otvorena je hajka na Bo-njake ó *epoha progona Bošnjaka* koja, naflalost, u na-em dobu kulminira genocidom u Srebrenici. To je danas najve a *tuga* bo-nja kog naroda i najve a *sramota* srpskog naroda. O genocidu u Srebrenici, Jan Willem Honig i Norbert Both poku-avaju ponuditi, *prvo*: detaljnu interpretaciju šbitkeđ za Srebrenicu od 6. do 11. jula 1995. godine, te deportaciju i masovna ubistva koja su slijedila poslije pada grada u ruke Mladi evih velikosrpskih ubica; *drugo*: nastoje objasniti za-to su *Mladićevi četnici* napali za-ti enu zonu UN Srebrenicu i sistematski pobili toliko gra ana i *treće*: analiziraju za-to *internacionalna zajednica* nije onemogu avala ove velikosrpske akcije.³⁴ Pored toga, uz velikosrpske barbore kao glavne krivce za genocid u Srebrenici i izdaju

³² U Bosni su blagougodno ordinirali Visoki predstavnici me unarodne zajednice: Karl Bildt, Karlos Vestendorp, Wolfgang Petrich, Paddy Ashdown, Kristian Schwartz Schilling, Miroslav Laj ak i najnoviji Valentin Inzko. Oni su uvari dejtonske podjele RBiH, a ne njezinog povijesnog multilateralnog bi a. Iza njih, ini se, kao da stoji ideja: pustiti da rat špro istiđ stare, vjekovne mrfnje ili mit o vjekovnoj mrfnji i zara enosti balkanskih etni kih grupa.

³³ Svjedoci smo procesa u kojem se provodi -ira perturbacija i revizija povijesnih tokova a u svezi etnika i partizana. Sasvim kratko: etnici se nikakvim historiografskim reinterpretacijama ne mogu predstaviti kao antifa-isti, demokrati i humanisti. Dovoljno je pogledati njihove programske akte, direktive, pisma ideologa i ratne izvje-taje, pa da se vidi da su to kolja i i ubice. Oni su jednako klali i u Srbiji i u Bosni. U odsustvu hrabre i humane vizije budu nosti, velikosrpski antibosanski Levijatan je rehabilitirao etni-tvo i poku-ao ga predstaviti kao antifa-isti ku ideju. Me utim, valja znati da je velikosrpska militarno-politi ka orijentacija iz 19. stolje a osnovna ishodi-na ta ka svih problema i nesre a me u narodima biv-e Jugoslavije. Tako se u programsko-ideolo-kim tekstovima *drugi* pokazuju kao predmet na kojem se mofle iskaliti šsrpski bijesđ zbog vjekovne pot injenosti mrskim osvaja ima. Ti drugi su Bo-njaci, Albanci i dijelom Hrvati.

³⁴ Jan Willem Honig & Norbert Both, *Srebrenica. Record of a War Crime*, Penguin Books, New York, London, 1996.

škama bila Srebrenica kao šsafe areaõ, jednog dana mora
ohercegova ke strane, ljudi iz politike i armijskog vrha
ornim funkcijama. Ne moñe biti da niko od njih ne snosi
nikakvu odgovornost.

Na po etku 21. stolje a, nastavlja i velikosrpskog projekta poku-avaju da minimiziraju pri u o njemu. Neki idu ak dotle da tvrde da takvo ne-to ne postoji ó da je to izmi-ñjotina i mit. Poku-avaju da optuñe Austro-Ugarsku monarhiju za podmetanje tog projekta. Kao da su velikosrpske politi ke ideje u periodu od 1989. do 1999. bile ideje Maršovaca, a ne njihove kao osvaja a na prostoru biv-e Jugoslavije koji su pod sloganom šsvi Srbi u jednoj drñlaviõ ru-ili, ubijali i progonili bo-nja ko, hrvatsko i albansko stanovni-tvo. Ovo je faza koju velikosrpski projektanti nazivaju *slijeganje tla* ó sada treba polahko šciviliziratiõ ratna zbivanja, ravnomjerno rasporediti krivnju za rat i vratiti se u tokove internacionalne zajednice. Naravno, ratom osvojene teritorije su nove ste evine i one se ne vra aju. Neostvoreni projekt *povratka* protjeranog stanovni-tva u prijeratna mjesta flivljenja, dijelom dovr-ava i zaokruñuje nakane velikosrpske agresije na Republiku BiH.³⁵ Me utim, to jo- nije dovoljno za potpuno ostvarenje projekta. ŠSlijeganje tlaõ podrazumijeva da *postane legalno* ono -to je ratom, zlo inom i genocidom ostvareno u ime velikosrpskog projekta, a na -tetu Bo-njaka, Hrvata i ostalih. To bi upravo flrtava trebala priznati i potpisati.

Srbi su postali *zarobljenici velikosrpskog barbarizma* na po etku 21. stolje a. To je konsekvencija srpskog mitomansko-ideolo-kog obrasca od 1790. godine u Temi-varu do 1992. godine i velikosrpske agresiji na RBiH. Pred srpskim narodom su veliki izazovi u preoblikovanju ovoga obrasca u demokratsku koegzistenciju s kom-ijskim narodima. S tim je bio suo en Zoran in i . Srpski narod i njegova politika postali su zato enici velikosrpskog ekspanzionizma, zarobljenici provincijalnih hiperbola koje dijeli s bo-nja kim i hrvatskim narodom. To stanje moñe jo- dugo trajati.³⁶ No, velikosrpski ekspanzionizam, po osnovnom odre enju isklju iv i obojen zlo inom, danas se ogleda u tome -to velikosrpski politi ari zagovaraju da su za sebe i šsvoj narodõ u BiH dosegli neupitne šsrpske teritorijeõ na kojima samo Srbi mogu flivjeti, vladati i biti slobodni. Time je re eno da je šdostignu eõ velikosrpskog *barbarstva* neupitno. Zato je entitet RS genocidan, monoetni ka tvorevina na tlu me unarodno priznate Republike Bosne i Hercegovine. Naime, Karadffi eva paradflavica i njena *de facto* vlada pretvorena je 1995. u šdejtonski entitetõ, a danas bi njegovi nasljednici tu genocidnu tvorevinu preveli u legalnu šsrpsku drñlavuõ. Jo- ne znamo koje su sve posljedice tog nastojanja!?

³⁵ Muharem Murselovi , jedan od pionira povrtaka, izjavio je nakon desetak povratni kih godina: šJa sam bio me u prvim povratnicima u Prijedor, pozivao sam ovaj narod da se vrati i stoga osje am veliku odgovornost i griflu savjesti za sve -to sam uradio, jer ni-ta od onoga -to smo o ekivali nije se ostvarilo. Moñda smo naivno vjerovali da e nam oni koji su nas protjerali omogu iti normalan na in flivota sada kada smo se vratili, kao -to smo mnogo vi-e pomo i o ekivali i od me unarodne zajednice i drñlavnih institucija u procesu reintegracija... Jer ovdje su Bo-njaci tek turisti, koji valjaju jer pla aju komunalije i poreze, pa se pitam kada e im i boravi-nu taksu po eti napla ivati. To je jedno stra-no stanje.õ Vidjeti: *Osloboñenje*, Sarajevo od 1. juna 2009, str. 5.

³⁶ Danas u Srbiji postoje, grubo re eno, tri politi ke ideologije na djelu: *radikalna, socijalno-demokratska i liberalna*. Radikalna opcija, da se osvrnemo samo na nju, posebno se reflektira na dijelove BiH gdje je instaliran zlo inom genocida entitet RS, a ona sluñi da se odrñe pritisak na drñlavu Bosnu i Hercegovinu te barbarska spremnost za nove špoduhvateõ.

genocida

u tzv. *religijski radikalizam* da bi se tako do-lo do kona nog izjednaavanja i opravdanja zlo ina. Te podvale s religijskim radikalima ne mogu se nalijepiti na jedan cijeli narod koji ih ne prihvata, a koji povijesno nije sklon radikalnom politi kom djelovanju. Velikosrpski projekt ra una sa projektiranim religijskim fanaticima koje e potom upotrijebiti za svoje ciljeve. Bo-njake svodi na šversku skupinuõ koja se odmetnula od švere pradedovskeõ pa je zato treba iskorijeniti. O tome epskim govorom programski progovara Njego-u *Gorskom vijencu*. U me uvremenu je bo-nja ki narod postao zarobljenik lutanja i nedefiniranih politi kih stavova koji ga vode u opasno polje egzistencije na po etku 21. stolje a. Treba re i da bez bo-nja ke agonije nije mogu e instalirati genocidnu tvorevinu na tlu internacionalno priznate R BiH. Politika je vrhunsko znanje i djelatnost odre ena interesima ó ona nije stvar šodabrane grupice istomi-ljenikaõ i po-tenih religijskih osje anja. Bo-nja ka politika uveliko je reducirana na uzak krug ljudi koji nisu dorasli vremenu postgenocidnog flivljenja bo-nja kog naroda. Vrlo mala skupina *politikanata* odlu uje o sudbini jednog naroda i drflave ó tu je primarna opasnost. Politikanti su intelektualno i moralno nedorasli za *opće interese* drflave BiH i njezin kompleksni povijesno-politi ki trenutak. To je razaraju e po Bosnu i Hercegovinu, dakle, po narode i naciju. Politika kojom se inaugurira da jedna politi ka stranka predstavlja jedan narod ne vodi dobru. To je prava *antipolitika*, to je destrukcija politi kog i antropolo-kog iskustva egzistencije u drflavi kao zajedni kom i op em dobru ljudi, tj. njezinih gra ana. Treba jasno iskazati skepsu prema sada-njem bosanskohercegova kom postupanju da šliderõ mofle predstavljati cijeli narod ó to je mogu e samo u autoritarnom ko-maru. Me utim, sloboda mi-ljenja ne mofle se ni im zaustaviti, pa ni podmetanjima, stigmatizacijama, kvalifikacijama bez osnove, kolektivnim predstavljanjima naroda, sve-teni kim naracijama o onome -to sami sve-tenici ne razumiju, šinkvizicijamaõ, laffima, starim velikosrpskim trikovima ó šoptuffi ga pa nek se pravdaõ, zastra-ivanjima itd.

Izme u religije i fatalizma odvijala se bo-nja ka politika u agoniji posljednjeg desetlje a dvadesetog stolje a. Ona se nastavlja na sli an na in i u prvoj deceniji 21. stolje a. Bo-nja ka politika jo- uvijek nije dosegla punu odgovornost politi kog djelovanja, jer se ne mofle osloboditi svog škvazipoliti kogõ polazi-ta. Ona se od 1991. godine, -to treba naglasiti, odvija kao simbioti ka simulacija politi kog djelovanja na premisama religijskog svjetonazora. Od montiranog su enja 1983. godine, tzv. šmuslimanskim intelektualcimaõ, Bo-njaci su špripremaniõ na vi enje zbilje u kojoj lider i sve-tenici odre uju sadrflaj narativa o flivotu. Pritom je do-lo do zloupotrebe islama u mizerne politi ke svrhe. Oni koji su sudili tzv. šmuslimanskim fundamentalistimaõ uspjeli su da oblikuju jednu apoliti ku infantilnost koja se po etkom devedesetih godina pojavila kao politi ki subjekt šmuslimanskog povijesnog krugaõ bez jasne svijesti o drflavi R BiH. Od tada ide ona dvostrana nespremnost i nedoraslost savremenom politi kom djelovanju. Ono se najpreciznije iskazuje u *zamjeni pozicija* ó u politi kim pitanjima se moralizira na religijskoj slici svijeta, a u religijskim, ili pitanjima teleolo-kog i eshatolo-kog poloflaja ovjeka u cjelini bi a, politizira se do bijedne zloupotrebe zdravog razuma. Ovo je, da ne bi bilo zabune, zajedni ko svojstvo i srpske i hrvatske politi ko-religijske zloupotrebe etni kih i religijskih osje anja i opredjeljenja gra ana. Svi oni, i sve-tenici i politi ari, od po etka znaju za naracije o šetni kim

u naroda. Bošnjaci, naflalost, 1991. godine nisu imali ke ó oni kao da nisu bili dorasli povijesnom trenutku.³⁷ su bo-nja ke birokrate ili politi ki predstavnici po institucijama drflave koji ne rade i ne umiju da rade, koji isijavaju antiintelektualnost, simuliraju politi ko djelovanje, besvjesno tumaraju slofenim prostorom politi kog labirinta itd. Njihovo djelovanje nije drflavotvorno definirano i oni nikome za to ne odgovaraju. Oni su, kratko re eno, oli enje neznanja... Zato je klju no pitanje, koje nas obuzima svojom problemati no- u: *U ime kojih Bošnjaka se vodi bošnjačka politika u 21. stoljeću, a posebno od devedesetih godina prošlog stoljeća?*³⁸ Samo je bo-nja ki cinizam gori od antibosanskog cinizma, jer je ekvivalent internacionalnom cinizmu od prvog dana agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu.

Bo-njaci su usljed neodgovorne pasivisti ke politike u poloflaju u kojem nemaju racionalne vlastite stavove i pona-anja o pitanju drflave i njene budu nosti. Njihov je cinizam ó *prosvijećena lažna svijest* ó u tome -to dopu-taju da internacionalna zajednica švodió bitne poslijeratne poslove koji direktno odre uju njihovu sudbinu. Bo-njaci se neprestano politi ki iscrpljuju, pravdaju drugima, dokazuju na ispraznim pitanjima, Djeda Mraz i sli no, a malo rade na izgradnji prosperitetne drflave. Nisu svikli na discipliniran pristup problemima dru-tvene zbilje kao osnovu unutarnje konsolidacije! Srbi u BiH vrlo malo smiju podi i glas protiv švojih vo aó i ukazati na druga ije mogu nosti flivota. Ljudi uglavnom -ute i brinu svoje brige kao ukleta balkanska fukara koja se svikla da flivi u stadu. Oni su po eli da five *fluidni* flivot, tj. šnepostojan flivot koji se odvija u uslovima stalne neizvjesnosti³⁹, a to je zapravo destrukcija flivota i njegovog humanog sadrfłaja. Sve eshatologije i veliki projekti su propali u dobu globalnog informacijskog kapitalizma. Time su Bo-njaci i Srbi, uz Hrvate, Albance i Crnogorce, usljed isklju ivih nacionalnih planova i rata, postali vjerovatno najzaostaliji narodi u dana-njoj Evropi bez obzira -to se kite insignijama koje im realno ne pripadaju. Ovi narodi jo- nisu elaborirali *primarnu modernizaciju*, a da ne govorimo o *refleksivnoj modernizaciji* (U. Beck). Za to su krivi politi ari i sve-tenici koji svoje narode doflivljavaju kao stada zatvorena u torove uvjeravaj i ih da je to smisao ljudskog flivota.

Sve je moguće u konfuznom fluidnom dru-tvu koje se neprestano podriva i paradoksalno odrflava etnoklerikalnom mrfłnjom i ru-ila kim mentalitetom. Ljudi koji flive i zastupaju velikosrpsku ideologiju mogu da se predstavljaju kao humanisti, liberalni mislioci, demokrati, pravedni prosuditelji gra anskih interesa, po-tenja ine... Me utim, od odgovora na pitanje kako je nastala RS ovisi kakav emo diskurs razvijati u budu nosti. Civilizacijsko-politi ko, pravno i dijelom teolo-ko pitanje glasi: *Da li je entitet RS nastao „bezgrješnim začjećem“ ili „nekako“ drugačije?* Mnoge humanisti ki orijentirane intelektualce u Bosni interesuje da li je bo-nja ki cinizam u stanju da ovo pitanje racionalno razmotri neovisno od velikosrpske ideologije koja poku-ava da ga profilira. I opet, jo-preciznije, jedno od najtefljih pitanja: *Da li*

³⁷ Bo-njaci nisu mogli ni imati *nacionalnu* ili *državnu* politiku, jer su odmah poslije prvih vi-estrana kih izbora zauzeli etni ku, dakle, partikularnu perspektivu ó vezali su svoju s druge dvije partikularisti ko-etni ke zastave i samo se usmjerili na pregovore oko mapa za razgrani enje etnija u multietni koj drflavi. To ipak kazuje da Bo-njaci nisu uspjeli u pravom asu razviti *nacionalnu* politiku, jer su samo tretirani kao Bo-njaci, dakle, kao etni ka grupa, a formula bo-nja ke nacionalne politike mođe biti samo i jedino *bosanskohercegovačka politika*.

³⁸ Isto pitanje postavlja se za bosanskohercegova ke Srbe i Hrvate. U ime kojih kolektiviteta se, naprimjer, ubijaju pripadnici drugih kolektiviteta?

³⁹ Zygmunt Bauman, *Fluidni život*, Mediteran, Novi Sad, 2009, str. 10.

...to proizvod stravičnog zločina i genocida na teritoriji
...ojanje entiteta RS kazuje da svi ljudi u BiH nisu jednaki.
...aju *Presudu* za genocid u Srebrenici, ali oni je uopće ne
koriste kao ni kao sredstvo za odbranu države BiH. *Presudom* je rečeno da je vojska i policija
entiteta RS napravila genocid, a to je sasvim validan osnov da se bošnjački zahtjev za
poštivanjem prava pred internacionalnom zajednicom jasno kaže. Kad je Thomas Jefferson
pisao ustav SAD on je počeo od pretpostavke šda su svi ljudi stvoreni jednakim. U Daytonu
su na to zaboravili svi koji se kunu u američku demokratiju i slobodu. Ratom i zločinom
genocida zauzeta teritorija države RBiH samo za jedan narod, ne samo da svjedoči o zločinu,
već nas podsjeća da je taj zločin i projekt narušavanja internacionalnog pravnog poretka,
izvorite velike nepravde i svih budućih katastrofa u ovome području Evrope. Bosna i
Hercegovina, naime, nikada nije bila srpska zemlja. Da, u Bosni žive Srbi i s Bošnjacima,
Hrvatima, Jevrejima, Albancima, Romima, Crnogorcima i drugima. To što su velikosrpski
osvajali i pobili i protjerali sve druge, pa za sebe zauzeli pola zemlje (49%), nije *definitivno*
rješenje. O čisto je da u budućim dogovorima to stvara velike probleme samim srpskim
ideolozima i političarima. A nema rješenja za zločin osim pravde i prava, sudske istine o kojoj
se ne može politički dogovarati i pregovarati.

Odgovor na pitanje nastanka entiteta RS na tlu Republike Bosne i Hercegovine, znači
mnogo više od upiranja prstom u entitet RS. Bitno je za naš kritički diskurs da stalno imamo
na umu razliku između *srpskog naroda* i *velikosrpskog ekspanzionističkog projekta* što to dvoje
nikada ne treba izjednačavati. U toj distinkciji smjestila se mogućnost mijljenja koja nam
osigurava da prepoznamo i mislimo nadu da srpski narod može nadvladati zločinu politiku
u koju su ga gurnuli politički i religijski predstavnici u posljednjoj deceniji dvadesetog
stoljeća. Srbi u BiH još nisu shvatili i/ili ne žele da shvate da je njihovo šnacionalno pitanje
u državi BiH apsolutno *bosanskohercegovačko*. Država BiH je nacionalni okvir
bosanskohercegovačkih Srba. Stoga i oni kao građani države BiH jednoga dana morati, kao
vlastiti život, graditi, razvijati i poštovati svoju državu BiH. To je osnova za normalnu
egzistenciju, jer se tek tada pokazuje da oni priznanjem svoje države odbacuju ideologiju
velikosrpskog ekspanzionizma. Nikada, baš nikada, Bosna i Hercegovina nije bila Srbija.

Upozoravaju i je američki senator Robert Dole u *The Wall Street Journal*-u od 22. 10.
2009. napisao tekst pod naslovom *šBosnia and American Exceptionalism*. Sasvim
dramatičnim tonom, Dole kazuje:

Danas, Bosna je ponovo u opasnosti. Ovaj put prijetnja nije od brutalnosti i neposrednosti genocida.
Umjesto toga, to je više suptilna prijetnja: uspjeh države je oslabio do te mjere da je poništava, ostavlja njen
narod u separatističkim, monoetničkim konklavama (šzatvorenim prostorijama, nap. S. L.), gubi se sve nade za
demokratski razvoj i potvrđuje ultranacionalizam. To se događa, ne na ratnim, nego za pregovaračkim stolom.
Umjesto jačanja državne vlasti i privlačenja neposlušnih bosanskih Srba natrag u Bosnu, događa se to da su se
predstavnici država članica Europske unije, na čelu sa bivšim bosanskim glavnim pregovaračem Carlom
Bildtom, vratili dijelovima Daytonskog sporazuma iz 1995. koji je zaustavio tri i pol godine rata koji je rastrgao
zemlju.⁴⁰

⁴⁰ „Today, Bosnia is again under threat. This time the threat is not from the brutality and immediacy of genocide.
Rather, it is a more subtle menace: the prospect of a state weakened to the extent that it dissolves; leaves its
people in separatist, monoethnic conclaves; loses all hope for democratic development; and validates
ultranationalism. This is happening not on battlefields, but at the negotiating table. It is happening because,

no u krugu ó namjerno ili nenamjerno ó a koji je vrlo opasan po cijelu Bosnu i Hercegovinu. Rastu a relativizacija zlo ina i niveliranje zla priprema tlo nove neodgovornosti u kojoj se mogu pojaviti novi i prija-nji zlo inci u novom ruhu. Svi oni koji danas relativiziraju zlo in genocida nad Bo-njacima u Bosni i Hercegovini na druga iji na in u estvuju u zlo inu. Genocid je isplaniran i bez milosti izveden. Najo itije u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija, u Srebrenici u julu 1995, kada su u provo enju zlo ina u estvovala srpske snage koje su brojale oko 25.000 ljudi. Masovno u e- e srpskog naroda u tome zlo inu kazuje nam da on nije bio nenamjeran i neorganiziran zlo ina ki poduhvat. To nam govori da veliki dijelovi jednog kolektiviteta mogu biti *zatočeni* u opasnu i beskrajnu ideologiju iz koje se proizvodi zlo i zlo in. Za ciljano istrebljivanje bo-nja kog naroda, internacionalnim humanitarnim pravom za-ti ene grupe, postojala je genocidna namjera i zlo ina ki plan. Postoje naredbe za izvr-enje genocida i formiranje konclogora. Predsjednik Srbije Slobodan Milo-evi je šbio u esnik u udrufenom zlo ina kom poduhvatu, koji je uklju ivao i rukovodstvo bosanskih Srba, iji su cilj i namjera bili da se djelimi no uni-te bosanski Muslimani kao grupa⁴¹.

Debakl internacionalne zajednice u Bosni i Hercegovini

O ito je da internacionalna zajednica danas nema jedinstvenu naraciju o Bosni i Hercegovini. Jean Baudrillard je 1995. godine u *Liberation*-u ironi no primijetio da je cijeli problem u tome šda ubijedimo Bo-njake da su sami krivi za sopstvenu nesre uō. Mnogi koji su radili na potkopavanju bosanskohercegova ke budu nosti vje-to kriju svoje tragove. Mnogi od njih pi-u knjige i predstavljaju svoja sje anja i doprinose demokratiji, miru i prosperitetu iz vlastitog vidika. Roger Cohen je u jednome lanku⁴² nemilosrdno ironizirao bolesnu podvalu D. Owena u njegovoj knjizi *Balkan Odyssey* (1995). Cohen kafe:

Ali, poslije srpskih koncentracijskih logora u Omarskoj, Trnopolju, Su-ici i drugdje, poslije egzekucija i ši- eznu aō desetina hiljada Bo-njaka u prvih -est mjeseci bosanskog rata, poslije nemilosrdnog bombardovanja Sarajeva, poslije isuvi-e predvidljivog raspleta na poljima smrti Srebrenice, Owen se osje a kvalificiranim za riskantan zaklju ak da je Karadffi mofda prekr-io Hipokratovu zakletvu.⁴³

Cohen upozorava na neodlu nost i šcini ko neznanjeō D. Owena o Karadffi evom zlo inu u ratu: šOwen, koji je dobro znao Karadffi a i njegove metode nakon -to je tokom

rather than strengthening state powers and drawing the recalcitrant Bosnian Serbs back into Bosnia, representatives of European Union member nations led by former Bosnia chief negotiator Carl Bildt are walking back parts of the 1995 Dayton Agreement that had put an end to the three-and-a-half year war that had torn the country apart. Vidjeti: Robert Dolle, šBosnia and American Exceptionalism, *The Wall Street Journal*, 22. October 2009.

⁴¹ Internacionalni krivi ni tribunal za biv-u Jugoslaviju/International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), Tužilac protiv Slobodana Milo-evi a, *Odluka po prijedlogu za donošenje oslobađajuće presude*, Hagg, 16. juna 2004.

⁴² Ovaj lanak se prvi put pojavio u *The New Republic*, 11. March 1996, pod naslovom šPeace in His Timeō.

⁴³ šBut after the Serbian concentration camps at Omarska, Trnopolje, Susica and elsewhere, after the execution and 'disappearance' of tens of thousands of Bosniaks in the first six months of the Bosnian war, after the relentless bombardment of Sarajevo, after the all-too-predictable denouement on the killing fields of Srebrenica, Owen does feel qualified to venture that Karadzic may have violated the Hippocratic oath.ō

govara EU na Balkanu, nije spreman da kaže da li je
.⁴⁴ On je još dodao: *šBalkan Odyssey* je hronika
zinog autora samog da razrije-i ili da shvati najgori rat u
Evropi nakon onoga Hitlerovog rata.⁴⁵ Owen je postao simbolom licemjerja i
internacionalnog debakla u BiH. To bi trebala prikriti njegova knjiga. Naravno, ne slu ajno i
ne iz neznanja. Owen je igrao ulogu šnepristrasnog posmatra ađ, jer je RBiH bila navu ena u
izvanpravnu ili izvansudsku nagodbu i pre(go)-varanje, na konferencije o RBiH.

Pored Owenove podvale od knjige postoje i knjige Florence Hartmann⁴⁶, zatim Carle
del Ponte koja je vje-to zanemarila dokaze o umje-anosti Srbije u agresiju na RBiH, Brendana
Simmsa, S. Woodward, P. S. Ramet, potom zbirka tekstova koju su priredili Rabia Ali &
Lawrence Lifschultz⁴⁷, knjiga Christophera Bennetta⁴⁸ i desetine drugih koje nude sasvim
druga iji uvid u disoluciju Jugoslavije te velikosrpski poku-aj da na njezinim temeljima
naprave Veliku Srbiju.

Nakon nametanja ilegalnog, nepravednog i nefunkcionalnog Dejtonsko-pari-kog
sporazuma za drflavu RBiH, etnoklerikalni mehanizmi onemogu avanja progressa drflave i
dalje su u opticaju kao na po etku velikosrpske agresije. Me u njima posebno se izdvajaju
poku-aji izvanpravnog šdogovorađ oko drflavne imovine i zloupotreba entitetskog glasanja
koje je pretvoreno u etni ko.⁴⁹ Nufno je, naime, otkloniti *entitetsko glasanje*⁵⁰ koje sluifi kao
ko nica usvajanja zakona drflave BiH. Entitetski veto stavlja drflavu u podre eni poloflaj, tj.
drflava postaje blokirana jednim regionom koji nastupa monoetni ki, nepriznavaju i Bo-njake
i Hrvate i ostale na teritoriju koji je zlo inom genocida pretvoren u poseban region i
izvanpravnim putem nametnut Republici BiH. Ugovor iz Dayton, koji je ozvani en pod
imenom *Okvirni sporazum o miru u BiH*, podmetnuo je Ustav, Anex IV, i time poku-ao
regulirati ustavnu problematiku BiH za koju postoji ta no predvi ena procedura. Sve -to se
de-ava izvan te procedure jeste izvanustavno, nelegalno i treba traffiti za-titu drflave BiH pred

⁴⁴ šOwen, who got to know Karadzic and his methods well during thirty-two months as the European Union's chief mediator in the Balkans, is not prepared to say whether the Bosnian Serb leader is a war criminal.đ

⁴⁵ šBalkan Odyssey is the chronicle of a lacerating failure - that of its author to settle, or to grasp, the worst war in Europe since Hitler's war.đ

⁴⁶ Florence Hartmann, *Mir i kazna*, Buybook, Sarajevo, 2007.

⁴⁷ *Why Bosnia? Writings on the Balkan War*, Rabia Ali & Lawrence Lifschutz (ed.), Pamphleteer's Press, Stony Creek, Connecticut, 1993.

⁴⁸ Christopher Bennett, *Yugoslavia's Bloody Collaps. Causes, Courses and Consequences*, Hurst & Company, London, 1995.

⁴⁹ Oni koji brane poziciju drflave Bosne i Hercegovine ne mogu *državnu imovinu* ó imovinu internacionalno priznate drflave Republike Bosne i Hercegovina ó dati, predati, pokloniti, otu iti i sl. nekom od entiteta. Dati drflavnu imovinu BiH, zna i potpisati smrtnu presudu drflavi BiH. Pravno je sasvim jasno -ta je imovina BiH. O tome se ne mođe špoliti kiđ dogovarati. To je vrhunski in izdaje drflave. Kakva je to drflava koja nema svoje imovine? Svi koji se za to zalaflu rade na uni-tenju drflave i trebaju za to odgovarati. Naro ito bo-nja ki predstavnici koji su se zapetljali u prevare i pregovore, tako da vi-e šne znajuđ kuda idu i -ta rade od Dayton do Butmira. Entitet, naime, nije drflavni oblik vlasti i on ne mođe posjedovati drflavnu imovinu. On mođe samo *koristiti* drflavnu imovinu, tj. biti *korisnik* drflavne imovine pod uslovima koje drflava propi-e i odredi. Neka regija drflave uvijek je podre ena drflavi i ne mođe se cjenjkati s drflavom kako to danas poku-avaju velikosrpski politiri iz dejtonskog entiteta RS.

⁵⁰ Evropska komisija je u svome *Izveštaju o napretku u BiH* od 14. oktobra 2009. godine jasno naglasila da je entitetsko glasanje, koje stoji na raspolaganju entitetu RS, klju na smetnja u razvoju drflave BiH i ko nica njenih daljnih integracija u evropske i svjetske tokove. Visoki predstavnici ne poku-avaju da promijene tu okolnost, a doma i politiri to koriste za politikantska prepucavanja i neu inkovita nadmudrivanja. Zloupotreba ovoga modela glasanja omogu ava opstruiranje zakonske konstitucije drflave i cinizam predstavnika me unarodne zajednice. To ak osigurava velikosrpskim planerima da nastave potkopavanje zakonskih sadrflaja drflave.

Nad drflavom BiH se vr-i nevi ena šjavnao agresija i pski barbari samo su *izvršioi* tog opasnog poduhvata. To je kontinuiranu javnu agresiju. Ve ina ratnih zlo inaca iz Bosne i Hercegovine na-la je uto i-te u Srbiji i tamo se skriva od ruke pravde. Milo-evi se hvalio kako su ostvarili cilj koji nikada u povijesti nisu uspjeli ostvariti ó šrspska drflavao zapadno od Drine. To se, me utim, mora zaustaviti svim legalnim sredstvima internacionalnog prava i Povelja UN. Pobunjenici i kvislinzi koji ho e da uni-te drflavu moraju odgovarati za svoje zlo ine, ali djelo zlo ina genocida ne moe opstati bez obzira na sve velikosrpske podvale, mitologije, lobije, prijjetnje, podmi ivanja, uslovljavanja i lafli. Oni koji slijede Karadffi evu RS slijede sve polazne razloge zbog kojih je izvr-ena agresija na Republiku BiH. Stoga internacionalna zajednica mora pomo i drflavi BiH da se oslobodi zlo ina kog *djela*, svih njegovih *intencija*, *sadržaja* i *paradrflavnih oblika*.

Pregovori koji su vo eni oko RBiH, nisu donijeli *sigurnost* i *progres* drflavi, ve su, naprotiv, drflavu BiH doveli u veliku opasnost. Radi se o tome da je Bosna i Hercegovina istrgnuta iz okvira *prava*, po ev-i od Londonske konferencije koja je zapo ela s šdvije zara ene straneo, zatim fienevske konferencije na kojoj su se pojavile štri zara ene straneo, potom Dejtonskog sporazuma 1995. te preko Pruda i Butmira 2009. Ona je tako planski gurnuta u voluntaristi ki svijet opasnih tajnih PREGOVORA, u kojima se predstavnici bosanskohercegova ke Vlade nisu najbolje snalazili, te je tako za et cini ni mentalitet koji traje gotovo dvadeset godina i vidljiv je u aktualnoj bo-nja koj politici. Bo-nja ki cini ki duh špodudarao se sa ideologijom velikosrpskih predstavnika. To je vrlo velika opasnost koja direktno -teti drflavi BiH, jer je izgurava sa svjetala internacionalne pravne pozornice i Povelje UN, i vodi na mra ne puteve izvan civilizacije, u šzakon dflungleo i krajdrumska svrati-ta gdje se lideri kockaju s ulogom flivota i sre e vlastitih naroda. To je svojevrsna podvala BiH koju bo-nja ka politika jo-nije priznala ili nije razumjela. Zato se BiH mora -to prije vratiti u okvir INTERNACIONALNOG PRAVA i traffiti da se ostvari njezino pravo kao lanice UN. Ve petnaest godina BiH je izvan pravnog okvira i njome raspolafu agresori, zlo inci i sumnjivi posrednici-pregovara i koje se moe kupiti za odgovaraju e novce. Ona je zato enik antibosanskohercegova ke volje.

Pravna teorija poznaje ne-to -to se zove *vlada de facto*. Radi se o grupi ljudi koji pretenduju na vlast ili neku dominaciju, koji nemaju pravni legalitet i koji švladajuo na odre enom dijelu ili cijeloj teritoriji jedne zemlje na osnovu odre ene vojne mo i ili neke druge. To se dogodilo u BiH, kada su pobunjenici i kvislinzi na elu s R. Karadffi em odbili da priznaju rezultate demokratskog referenduma gra ana RBiH 1992. Oni su silom srbijanske vojske i policijskih struktura ustali protiv demokratskog rezultata i volje ve ine gra ana RBiH. Oni su krenuli putem izvan prava, silom i zlo inom, u velikosrpsku agresiju, u poku-aj da ratom pripoje RBiH ostatku propale Jugoslavije. Agresori su uspjeli u Daytonu da vladu *de facto* pretvore u entitet koji tefli šdrflavio. Naravno, to nije bilo mogu e bez bo-nja ke *nemoći* i podr-ke ruske, francuske i britanske diplomatije. Tako je jedna pobunjeni ka, nelegalna vlada na okupiranoj teritoriji drflave RBiH, postala entitet RS kao dio drflave BiH. Taj entitet je od srbijanskih drflavnih struktura i Karadffi evih ubica shva en kao prelazno rje-enje do stvaranja Velike Srbije ili nekoliko srpskih drflava na Balkanu koje bi se u narednim fazama projekta ujedinile.

nja

...tlu drflave RBiH rezultat bezgrje-nog za e a ili zlo ina nije *teološko* pitanje, nego je *pitanje o pravu* koje BiH treba tražiti. Pravno je entitet RS djelo zlo ina, koji je nelegalno, ratom, genocidom, prisilom i terorom nametnut na tlu me unarodno priznate RBiH. Pokazuje se od 1995. da su entiteti FBiH i RS, zapravo, odvo enje RBiH od *prava* u pri e o *dogovoru* šzara enih stranaō gdje su svi izjedna eni, tj. agresor i žrtva imaju istu pregovara ku poziciju. To ve nije pravo ó naprotiv, rije je o cinizmu, prevari, kr-enju internacionalnog prava i zlo inu. Zato je opasna pri a o *nužnosti dogovaranja* po svaku cijenu, a -to agresor koristi do izopa enosti. On ho e da pregovara o svemu ó pa ak i o tome da li š ovjek hoda na dvije nožeō. Stoga, ni pod kojim uslovima BiH se ne smije odre i PRAVA u pitanjima sudbine DRfiAVE. Ne može se stoga USTAV Republike Bosne i Hercegovine dokinuti u jednoj vojnoj bazi (Dayton), uz šdogovorō izme u mo nog zlo inca i nemo ne žrtve. Drflava RBiH morala je biti za-ti ena od UN kao punopravna lanica, a ne prepu-tena sumnjivim pregovara ima i internacionalnim konferencijama na kojima se rastakala njezina drflavna supstancija uz nemo bosanskohercegova ke Vlade. RBiH bio je nametnut embargo na naoružanje kojim joj se sprje avalo pravo na samoodbranu i Blitzkrieg u prvim danima agresije 1992. pred o ima cijeloga svijeta. Oni koji su stajali na elu UN trebaju biti pozvani na odgovornost, jer su sauesnici u velikosrpskom zlo inu nad RBiH ó Boutros B. Ghali i J. Akashi.

Odustajanje od PRAVA otvorilo je vrata neslu enim opasnostima za drflavu RBiH ó sva njezina problematika svedena je na *humanitarno* pitanje kako nam je to špredskazao F. Mitterand ó umjesto da kao lanica UN bude za-ti ena prema Povelji UN. Sve vrijeme pregovaranja glavni grad drflave RBiH bio je pod opsadom kakva se ne pamti u modernoj povijesti. U Daytonu je do-lo do poni-tenja legitimiteta vlade RBiH, pogafen je Ustav RBiH, pregovaralo se s agresorom kao s ravnopravnim lanom pregovara kog procesa. Nakon toga otvara se internacionalni proces su enja zlo incima dok njihovo djelo ostaje. Na to moraju, tako er, odgovoriti politiki predstavnici, prije svega bo-nja kog naroda, koji su pred gra anima RBiH vodili, iz bilo kojih razloga (ucjena, prijetnja, prevara), *dvostruku* politiku koja je omogu ila da agresor stupi na scenu pregovora kao šravnopravan lanō. Kad se razotkrije taj cinizam *bošnjačke* politike, koji je bitno onemogu io *bosanskohercegovačku politiku*, Bo-njaci mogu sa drugim gra anima BiH stvoriti uslove da se *država* gradi na PRAVU, a ne na opasnim i netransparentnim šdfentlmenskim dogovorimaō ljudi koji šne znaju -ta radeō i koji nisu dorasli politiki trenutku u kojem smo se povijesno zatekli. Zato su tu Visoki predstavnici i OHR da -tite jedino *Okvirni sporazum o miru u BiH*, a ne Republiku BiH kao jedinstvenu, internacionalno potvr enu drflavu. Visoki predstavnici uvaju Dejtonski sporazum, a ne drflavu BiH. OHR je stoga škozmeti ki salonō koji ima ulogu da Frankensteinu uvjeri da je lijep ko slika!

Daytonom je uvaena ve ina zahtjeva velikosrpskog agresora i pokazalo se da dogovor ovisi od volje pregovara a, a ne od internacionalnih pravnih normi. Naprimjer, na osnovu Milo-evi eve šdobreō volje u Daytonu, cijelo Sarajevo pripojeno je Federaciji BiH. Moemo tvrditi da jednim dijelom bo-nja ki cinizam, nesposobnost, etnicizam, nemo i neodgovornost, te cinizam internacionalne zajednice i nemoral diplomatskih tajnih igara, omogu avaju dominaciju velikosrpskog projekta nad drflavom Bosnom i Hercegovinom.

šdogovorimađ spa-ava velikosrpski projekt na teritoriji ki cinizam nije u stanju da prizna da Dejtonski mirovni priznanje posluflilo da se razmisli o vra anju drflave na put internacionalnog prava. Tim šdogovaranjemđ špriznatođ je djelo genocida na tlu RBiH i napu-tena je norma o nepriznavanju nelegitimnih djela genocida i agresije. Zato ponovo treba potcrtati da PRAVO *prethodi svakoj POLITICI*, a ne politika pravu. Tada bi se vidjelo da je ve odavno izigran i sam dogovor iz Daytona, da velikosrpski projekt cijeli svijet ismijava i vu e za nos, da velikosrpska ideologija priznaje samo entitet RS, kao rezultat velikosrpske agresije protiv drflave RBiH i da se otvoreno okre e protiv drflave u kojoj je on instaliran zlo inom i genocidom.

Danas je, tako er, podvala velikosrpske ideologije i njene politi ke matrice naracija da se entitet RS mofle švoljomđ samo jednog naroda (*referendumom*) otcijepiti od drflave BiH. To nije postignuto ni tokom velikosrpske agresije 1992. godine. Internacionalna zajednica i lokalni bosanskohercegova ki politi ari se moraju vratiti *pravu*, a to onda zna i da se moraju poni-titi rezultati ratnog zlo ina genocida. Na tome lokalni politi ari uz pomo internacionalne zajednice moraju insistirati ako doista zastupaju gra ane koji su odani drflavi BiH. Bosna se danas brani tako -to se na *pravu* zasniva budu a *politika*. S pravne ta ke gledi-ta postoji *Presuda za genocid u Srebrenici* na osnovu koje internacionalna zajednica mofle i treba poduzeti korake primjene prava u vezi s ukidanjem RS. *Presuda* se mora ispo-tovati. BiH je internacionalno priznata drflava bez obzira na Dayton kao škumulativni rezultat svih dotad postignutih dogovorađ (D. Owen), tj. BiH nije nastala u vojnoj bazi u Daytonu kao jedan izvanpravni projekt politike šdogovaranja zara enih stranađ. Drflava Bosna i Hercegovina nije drflava *na osnovu* Daytona ili *po* Daytonu, ve *uprkos* dejtonskoj izvanpravnoj, nelegalnoj podvali. Dayton je ve odavno dezavuiran kao ilegalan dogovor, jer on nije imao cilj da se za-titi legitimna drflava Republika Bosna i Hercegovina, ve da se prikrije da je ratnim zlo inima stvorena teritorija na kojoj je pobunjeni ka grupa zlo inom i genocidom stvorila svoju vlast. To je znao Karadffi pa je sve vrijeme govorio da je šcijeli srpski narod uz njegađ, da je on pravi srpski sin, a da su svi oni koji nisu uz njega izdajnici. Visoki predstavnik, me utim, ne mofle oti i iz BiH i re i da je šDejtonski mirovni sporazum doveden do krajađ ó jer takva izjava ne mofle biti istinita po-to od Dejtonskog mirovnog sporazuma nisu provedena njegova osnovan na ela. Velikosrpski nacionalisti su odmah izigrali šdogovorđ jer nisu uskladili Ustav entiteta s Ustavom drflave i time su iza-li iz šdogovorađ. Zato u skladu s pravnom logikom *poslije* OHR drflavi Bosni i Hercegovini mora se vratiti sve ono -to joj je nelegalno, zlo inom i genocidom oduzeto i okupirano.

Drflava Bosna i Hercegovina ne mofle se porediti s propalom Jugoslavijom, -to esto podvaljuju velikosrpski propagandisti. UN su priznale disoluciju Jugoslavije kao legalnu jer se radilo o tome da su Republike ve bile drflave. Godine 1943. potvr ena je i obnovljena drflavnost RBiH. Druga Jugoslavija nastala je 29. novembra 1943. godine slobodnim udruflivanjem Republika. Nisu se Republike okupljale oko Srbije ve su se udrufile u federaciju. Imena druge Jugoslavije su Demokratska Federativna Jugoslavija, Federativna Narodna Republika Jugoslavija, a od 1963. Socijalisti ka Federativna Republika Jugoslavija. S druge strane, entitet RS nije legalno priznata drflava. On je rezultat vojnog poduhvata velikosrpske ideologije i agresije koji je zlo inima genocida i progona gra ana RBiH stvorio

u ju, a koja bi treba u budu nosti da se priklju i Srbiji
vi Srbi u jednoj državi.
bez Skup-tine Republike Bosne i Hercegovine, i
predvi ene pravne procedure za izmjenu Ustava Republike, uraditi izmjenu ili dokinuti Ustav
R BiH, te onda podmetnuti unutar *Okvirnog ugovora o miru* Ustav drflave na koju je izvr-ena
agresija, Anex IV. Oktrojirani ustav je izvan legalnog Ustava Republike BiH. Zato šmirovni
ugovorõ ne moñe zamijeniti Ustav drflave ó Povelja UN, Be ka konvencija o ugovornom
pravu iz 1969. godine. U Daytonu se nije mogao zanemariti Ustav Republike BiH i
podmetnuti Ustav u Anexu IV. To je nelegalno i to je antidrflavni akt *par excellence*. Na taj
na in su prekr-ene desetine internacionalnih pravnih normi na kojima po ivaju
internationalni odnosi. R BiH je *izvučena* iz domena *prava*, a onda je njezina nesre a
relativizirana. Zato mogu zlo inci i agresori da se ismijavaju nad flrtvama, jer se istina o
stradanju ne ustanovljava *pravno*, nego prema dogovorima šlideraõ etni kih grupa, na
moralnoj ili humanitarnoj razni, kroz škomisije za istinuõ itd., a -to je samo daljnje
razvla enje bosanskohercegova ke supstancije po blatu ljudskog cinizma. To je proizvoljnost
u kojoj je mogu e sve dogovoriti, pa i sve na -tetu drflave BiH.

(...)

Dvadeseti vijek umro je u Sarajevu 1992ó1995, kako je govorio L. Kolakowski, sa
barbarskom opsadom grada pred o ima cijelog svijeta. šPonovoõ, pedeset godina nakon
Var-avskog geta, jedan genocid u Evropi nad gra anima Bosne i Hercegovine u ime etni kih,
nacionalisti kih i religijskih ciljeva. Hipokrizija je sru-ila velike nade evropskog kontinenta ó
zato je pitanje Bosne u Evropi apsolutno *pravno* (i *otvoreno*) pitanje. Povijest se stravi no
ponavlja, danas Bo-njacima. inisi se da je Hegel u pravu ó povijest nas u i da nas ni emu ne
u i. Ljudi uglavnom ni-ta ne u e iz povijesti. Oni nemo ni su ostavljeni da se sami bore
protiv zla, protiv ljudskog zla *par excellence* kakvo izvire iz *velikosrpske ideologije*
ekspanzionizma i *uništavanja drugačijeg*, a koja predstavlja historijski korijen kontinuiteta
zlodjela nad Bo-njacima od strane velikosrpskih barbara. Sa uvano pam enje na *barbarski*
zlo in, nevi eno divlja-tvo velikosrpskih agresora, mora biti stofer budu nosti novih
bosanskohercegova kih generacija, jer velikosrpski projekt nije mrtav. Zato je smije-no
ponavljati frazu *šnever againõ*. šNikad vi-eõ, dakle, osim u Bosni! Niko normalan ne bi
prihvatio da ga se *en masse* izbaci iz vlastite drflave, iz gradova i krajolika u kojima je
stolje ima flivio i da se onda pomiri s tim kao s nufnim, sudbinskim davanjem ili doga anjem.

Zbiljska nacionalna politika Bo-njaka, Hrvata i Srba u Bosni i Hercegovini jeste
bosanskohercegovačka!!! Jednom e to shvatiti bosanskohercegova ki ljudi od Bosanske
Ra e, preko Bosanskog TMmca, Bosanskog Broda, Bosanskog Koba-a, Bosanske Gradi-ke,
Bosanske Dubice, Bosanske Kostajnice, Bosanskog Novog, Bosanskog Petrovca i brda
Bosanka iznad Trebinja...

Literatura

- Badiou, Alain, *Stoljeće*, Antibarbarus, Zagreb, 2008.
Bauman, Zygmunt, *Fluidni život*, Mediteran, Novi Sad, 2009.

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Collaps. Causes, Courses and Consequences, Hurst & Company,

g projekta, uredila i priredila Sonja Biserko, Helsin-ki odbor za

ljudska prava u Srbiji, Beograd, 2006.

Cooper, Robert, *Slom država. Poredak i kaos u 21. stoljeću*, Profil, Zagreb, 2009.

Hartman, Florence, *Mir i kazna*, Buybook, Sarajevo, 2007.

Hodge, Carole, *Velika Britanija i Balkan*, Detecta, Zagreb, 2007.

Honig, Jan Willem & Both, Norbert, *Srebrenica. Record of a War Crime*, Penguin Books, New York, London, 1996.

Ramet, Sabrina Petra, *Balkanski Babilon. Raspad Jugoslavije od Titove smrti do Miloševićevog pada*, Alinea, Zagreb, 2005.

Simms, Brendan, *Najsramniji trenutak. Britanija i uništavanje Bosne*, Baybook, Helsin-ki odbor za ljudska prava Srbije, Sarajevo, Beograd, 2003.

Why Bosnia? Writings on the Balkan War, Rabia Ali & Lawrence Lifschutz (ed.), Pamphleteer's Press, Stony Creek, Connecticut, 1993.

Novine

Oslobođenje, Sarajevo, 1. Juna 2009.

The New Republic, 11. March 1996.

The Wall Street Journal, 22. October 2009.